

QAZI BÜRHANƏDDİN

D İ V A N

Q Ə Z Ə L L Ə R

* * *

Azərbaycan dicital kitab evi

<http://www.kitablar.com>

<http://www.kitablar.org/>

Gəl, gəl, görəlüm, gəl görəlüm, gül görəlüm biz,
Bir nəğmə gətür ortaya bülbül görəlüm biz.

Güldür yüzünü mül totağın söhbətümüz gərm,
Bu işimizi pəs nişə mülmül görəlüm biz?

Biz yanaruz oda, sənəmə, bənlərin ilə
Ənbərdürür ol, daneyi-fülfül görəlüm biz.

Biz gül yanaruz odına hər cüz dəxi həm,
Hər cüzümüzi ol yola bir kül görəlüm biz.

Bir nəğmə di ey mütribü sun, saqi, bir ayax
Ki, gülgül eşidələmə qülqül görəlüm biz.

* * *

Ey şəm, bizi tap dəxi odlarına yaxma.
Ey bədr, yüzün gösdərübən tezcək oyaxma.

Ey ruh, necə nazik isən hər cəsədə sən,
Saxla özünü, mail olın hər nəfəs axma.

Eşqünü sənün əqlə-könülə dimədim bən,
Hər ləhzə anı qəmzən ilə aləmə çaxma.

Sənə baxalı baxmadı hiç özgəyə gözüüm,
Səni sevənün sən dəxi hər suçına baxma.

Biz xud qələndəruz, bu savü avına girdük,
Səndə bu həvəs yox isə bu qapuyı qaxma.

* * *

Gözünlə xəstə olana şəfa gərəkməzmi?
cəfan odına yanana vəfa gərəkməzmi?

Ağız-ağız sorısaram ləbünə irər isəm,

Ki, xəstə eyləduğünə şəfa gərəkməzmi?

Necə ki, zülfü könül qəlbinə yasarsın sən,
Anun kibi yasayış hər safa gərəkməzmi?

Bu hüsn məmləkətinə çü sən Süleymansın,
İnayətün, a bəgüm, Asəfə gərəkməzmi?

Könülə verdi nəsihət canum ki, ey aşiq,
Vəfası xoşmıdı şimdi cəfa gərəkməzmi?

Bənəfşə zülfünü alır imiş ağzına,
Anun dilinə bununçün cəza gərəkməzmi?

Könüli gəh saçunü gəh ləbünü gəh dişün,
Çəkişigə bıraxurlar səza gərəkməzmi.

* * *

Ləbi-ləlüni sənün can dedilər gerçəkmi?
Xəti-nəsxünü ki, reyhan dedilər, gerçəkmi?

Ləbün andum idi, toldı ağızum şəkkərlə,
Kimə dedüm isə yalan dedilər, gerçəkmi?

Tutağun şəkkərinün rəngini qızıl gördüm,
Çünki sordum anı, qandan dedilər, gerçəkmi?

Könüli çahı zənəxdanına düşmüş gördüm,
Bunu Yusif, anı zindan dedilər, gerçəkmi?

Belini gisusının qılına nisbət qıldım,
İşbu təşbihi nə çəndan dedilər, gerçəkmi?

Hoqqəyi-ləldə incü düzümini gördüm,
Sorıcağaz ləbü dəndan dedilər, gerçəkmi?

Eşigünə ki, səba yol bulmaz dün bucuğın,
Eşq əri könlinə meydan dedilər, gerçəkmi.

Tatlu dirilür ikən ləblərünü könlüm için,
Düşdi aralarına qan dedilər, gərçəkmi?

Sərvünə qul dedilər rastmı tubiyi əcəb,
Bədri hüsnündə bəmizan dedilər, gərçəkmi?

can apardux ləbünə əqlü dili biləsinə,
Qamusın zirə bəgirman dedilər, gərçəkmi?

Sehr ilə könülümü gözləri qıldı xəstə,
Belini dərdümə dərman dedilər, gərçəkmi?

Küfr idügin saçunı yüzünü örtər bildüm,
Rövşən ay yüzünü iman dedilər, gərçəkmi?

Gərçi asan bilürəm ki, saçı müşkildür anun,
Anda can müşkili asan dedilər, gərçəkmi?

Əbri-giryan idügin gözümi uş görürsən,
Yanağın güli-xəndan dedilər, gərçəkmi?

Tazə güldən dəxi nazük görürəm tər tənünü,
Bağrunı qatı çü sindan dedilər, gərçəkmi?

* * *

Yanağın alı ilə sən başladun alə, eyləmi?
Gözlərimün yaşını sən boyadun alə, eyləmi?

Ləli-ləbüni görəli susamışam totağuna,
Qarşuna uşda oluram təşnə zülalə eyləmi?

Dam ilə danəyə düşər uçan həvada quş dəxi
Düşdüm isə dəpələgil zülf ilə xalə eyləmi?

Könül kimi sevər isə Leyliyi-Məcnun oldurur,
Düşdüm isə günahluyam sahibcəmalə, eyləmi?

Səba yeli gətürəli bana gisusı qoxusun
Yüklədürəm qoxuları badi-şimalə, eyləmi?

Belün içün qıl olmuşam bənzədürəm öz-özümü
Bədr yüzünü görəli mahi-hilalə, eyləmi?

Bəhram əgər av olmaya, gözlərünə çubin ola,
Qənzələrün urur oxın Rüstəmi-Zala eyləmi?

Bir qıl ilə asılıban zülfünə, şöylə qalmışam,
Eşq əri bənüm kibi qıl ilə qala eyləmi?

Bidilü aşiqü qərib xəstədürür ləbün, təbib
Dərdinə qılmaya dəva, düşə vəbalə eyləmi?

* * *

Könül bu gecə qıldı yenə yarına merac
Bülbül bilə gül halinivü nə bilə dürrac.

Badi-səhəri müşk ilə kafur arasında
Bir nəsnə toxıdı ki, adın bilmədi nəssac.

Göstərdi yüzün, qıldı necə şahi piyadə
Gər qılmasa oynayımaya oynını ləclac.

Bağrumı biriştə qılurü yürəgi riştə,
Qılalı gözi oxlarına canumı umac.

Kuyində səfayi ki, bulam zəməməyilə.
Zəməmədə dəxi bulmamış ola anı hüccac.

Bən varlıq ilə toylamışam hüsnini anun,
cana ləbi sundıvü gerü qalanı tarac.

Bən ətəgünə yapışıban həsir olısaram,
Məhşərdə qaçan ki, yığılu gəlisər əfvac.

* * *

Məşşatə bana müşk ilə bir şanə gətürməz,
Bənüm kibi bu dünyaya divanə gətürməz.

İrürdi canımı ləbüməvü totağını
Ta cana irürməz ləbümi cana gətürməz.

Ögrəndi ki, gizlü sata gövhərini ləlün,
Yəni nə qılınur kanı dükgana gətürməz.

Sir gördi, şaha, ləlün içində bu könülüm,
İzi olmaz isə, bu ləbü dəndana gətürməz.

Dutdum könüli zülfün ilə, şaha, bu gecə
Bir piri kişivü hələ divana gətürməz.

* * *

Könlüm dənizi şimdi yenə taşa gərəkdir,
Nəqş eyləyə eşqi bütimək taşa gərəkdir.

Tənüm qurıdı dərd iləvü oldı dəniz yaş,
Lütfün sənün, ey şəh, quruvü yaşa gərəkdir.

Eşqin sirrini bişürübən gizləyiməzəm,
Od çünki əsər qıla aş-aşa gərəkdir.

Gözün gözümə çəkər oxın könlümə urur,
Əsrük dəxi həm atduğunu şaşa gərəkdir.

Hər zahidi-xama, şaha, gösdərmə yüzünü,
Büt bənciləyin rind ilə övbaşə gərəkdir.

Kim bir göz ilə nəqşi-cəmalünə baxarsa,
Yüz göz ilə canın verə nəqqaşa gərəkdir.

Bir nöqtədə qoyan otuz iki düri-xoşab
Bin gənci nihan eyləyə xaşxaşa gərəkdir.

Aşüftədürür gisusı pürşuram anunçün,
Aşiq dəxi məşuqına oxşasa gərəkdir.

Ta basa xəyalün yüzümi sulaya gözü
Pəs bir nəzərin dəxi bu rəşşasa gərəkdir.

* * *

Bahar oldı gülə başladı lalə,
Qılur gülşəndə bülbül yüz əlalə.

Dilü canü könül bənümlə turmaz
Bizi səhraya qılurlar həvalə.

Həva işmam edəli gül qoxusun,
Qılur bülbül nəvasına imalə.

Rəbi oldı mühərrəmdür təğafül,
Susamış neçə səbr edə zülalə.

Bu bir canımı canana verürəm,
Deynüz qaziyə ki, yazsun qəbalə.

Könül hərçənd ki, eşqi ilə gəldi
Sənün ilə gərək irə kəmalə.

Günəşdən ayrılıx ay olur bədr,
Bən ayrılalı bənzədüm hilalə.

* * *

Bahar irişdi yenə yer geyindi hüllə bu gün.
Süciyə and içənə vacib oldı hüllə bu gün.

Bir oba olmaya ki, anda çalğu yox bu nəfəs
cəhanda süci içilməz qanı məhəllə bu gün.

Əsiri-eşqdurur cəvq-cəvq bülüllər,
Geyiklər əsriyibən oldı gülə, güllə bu gün.

Gözüni qüdrəti-allaha taldurursan sən,
Səvaba dönə əlündən gəlirsə zəllə bu gün.

Kəlal bulma, nigara, bənüm inildümdən,
Bəharü eşq ilə qızmışdurur kəllə bu gün.

* * *

canisin canuma, leykin sən canumun canısın,
Ləl kanıdur totağın, sən şəkər dükkanıdır.

Eşqdür dinüm bənüm ol sənün ilə rəstdür,
Pəs həqiqət baxıcax sən dinümün imanısın.

Ağızundan təngü belündən girəndür canumuz,
Nə ki, canlar şəkər isə yoluna ərzanıdır.

can zənəxdanı çəhində özin azıtdı dedüm
Sana nə gəldi, özün aldurmağıl, mehmanıdır.

Səndən özgə könülüm taxtında şah oturmaya
Çün bu elün xanıdır, sən xanıdır, sən xanıdır.

Müştəri olmaq dilərdi günəş anın eşqinə.
Bax gözi tirinə dedüm bil ki, bir keyvanıdır.

Zəhr ilə tiryəki həq cəm əyləmiş bir yerdə gör,
Vəslü fəsl ilə cəfana dərdünə dərmanıdır.

Sən qamu insanı eyni olduğun degül əcəb,
Bül əcəb oldur ki, sən bu eynümün insanıdır.

Bən necə can aparam kol həzrətə ola qəbul,
Çün qamu zirələrün sən, ey sənəm, kərmanıdır.

* * *

Noldı sana gər yol ola divanə könüldən,
Yol olmuş ola dünyada bir cana könüldən.

Bin qanmış ola yürəgümün qanına ləlün,
Bir dəm nola gər can ləbünə qana könüldən.

Təşbih qaçan qıla bilə məşaləyi çərx
Bu şəmə ki, şol günəş içün yana könüldən.

Gözüm ki, dökər ləli-ləbünçün nə əcəbdür,
Gör nə dökilür dişünə dürdanə könüldən.

Adəm gözi mərdanə baxar dilbərə, zira
Yol var ki, xəbər irişə insana könüldən.

Bən can ilə əqlü dilü tən oynayum ana,
Ki yar bən idügümə inana könüldən.

Kəndüni fəna dənizinə qərq edü qurtıl,
Meylün var isə, şərbəti-heyvana könüldən.

Gər dilər isən, Misrə əziz olasın, ey yar,
Gəl ki, salalum Yusifi zindana könüldən.

Gər əbri-bihari gibi giryan olur isən,
İrməgə yararsın güli-xəndana könüldən.

Kəbə sana qarşu gətüri verə səfayı
Sımarlar isən özünü qurbana könüldən.

Gözdə yeri var kim ki, gözi qanını yığmaz,
Mərdümlük edüp axıda mərdanə könüldən.

R Ü B A İ L Ə R

* * *

Şad olur isəm, vəslün ilə, qəm olamı,
Bən irməz isəm, nəsnə sizə kəm olamı?
Səd parəvü məcruh edər idüm cigəri,
Ləlün ilə bilsəm ana mərhəm olamı?!

* * *

Sərvün ki, rəvan oldı, rəvana verələrmı?
Ləlünı bu dünya tolu cana verələrmı?
Bən canı fəda qılur isəm, baxmağa bir gəz
Hüsnünə sənün şər ilə qana verələrmı?

* * *

Ol göz ki, yüzün görməyə, göz demə ana,
Şol yüz ki, tozun silməyə, yüz demə ana.
Şol söz ki, içində, sənəma, vəsfün yox,
Sən badi-həva tut anı, söz demə ana.

* * *

Eşq əhli yarı yolına məstanə gərəkdür,
Sevdüğünün eşigini yastana gərəkdür.
cananə üçün oynaya ol canını şöylə,
Ki tənə ura Rüstəmi-dəstana gərəkdür.

* * *

Unıtma bəni, şaha ki, dərvişəm, əfəndi,
Qəmzələrin oxı ilə dilrişəm, əfəndi.
Tağıdalı zülfeynüni şol badi-şimalı,
cəm olımazam hiç, be təşvişəm, əfəndi.

T U Y U Ğ L A R

* * *

Həmişə aşiq könli bryan bolur,
Hər nəfəs qərib gözi gıryan bolur.
Sufilərün diləgi mehrab, nəmaz
Ər kişinün arzusu meydan bolur.

* * *

Bu dünya bir nəfs üçün olmuş yalax,
Dibi yaxındur anun degül irax.
Zülfünü tağıtma cəm eylə, bəgüm,
Yoxsa olur bu cəhan alax-bulax.

* * *

Məclisi kim xoş tutar ənbər, ənbər.
Könüli kim aparur dilbər, dilbər.
Dünya əhlinün başını kim çətər,
İşini toğru qılan sərvər, sərvər.

* * *

Bayramda gözəl qoçlar qurban bolur,
Aslanlar qayda bolsa, gərran bolur.
Ərənlər cərgəsində söz söyləmək
Fi'l-məsəl, çün zirəvü Kirman bolur.

* * *

Keçdi keçən var isə, dövrən budur,
Şimdi qopan canlara cəvlan budur.
Kimdə ki, var isə gəlsün ortaya,

Gizləmək pəs nə üçün, meydan budur.

* * *

Eşq əri bu dünyadə dilriş imiş,
Rəncün içində bu gün dərviş imiş.
Geyməkü yeməkdən artux istəmək,
Ər kişinin canına təşviş imiş.

* * *

Yar oldur ki, yar ilə həmdərd ola,
Yarından yüz qaytaran yar sərd ola.
Yemək-içmək yaxşılıx günin görən,
Ər günində gər dönə, namərd ola.

* * *

Qışladan başladı dəprəndi oba,
Qöncə yenə könləgin qıldı əba.
Nilufər yatdı, başın taldı suya.
Neyləsün qəmmaz durur badi-səba.

* * *

Önümüzdə şəm`ələr yana durur,
Yigitlər qızıl süci qana durur.
Bu dəmi gəlün qənimət görəlüm,
Ki dünya, ey yarənlər, fəna durur.

* * *

Ər kişi ər aybından kor ola gər,
Dünyada adəmilər bolar bəşər.
Məhəgə tutmayınca kim nə bilə,

Safimidür, yaxu qatıxlumı zər?

* * *

Dünyada bir cana bənzər can gətür,
Kafir isən, dəxi gəl iman gətür.
Hələ bu dərdə düşibən yanaram,
Buldun isə, dərdümə dərman gətür.

* * *

Üsdündə dəvlət bu gün seyvan olsun,
Səadət yenə bizgə eyvan olsun.
Necə ki, bən sağamü qayğurmanuz,
Var canum yigitlərə qurban olsun.

* * *

Ərmidür sərbazü zərbaz olmayan,
Alaca ördəglərə baz olmayan?
Yemək, içmək, gülmək, oynamax haram,
Ər günində yara dəmsaz olmayan.

* * *

Qoşunlar bir-birinə qaxşaşmaşda,
İki aləm çərisi çaxşaşmaşda.
Topumuz bolınisar xalqa ümid,
Bu cəhan xalqı işi oxşaşmaşda...